

ДЗВОНИ ЛЕМКОКІВЩИНИ

№ 5 (104)
вересень-жовтень
2016 р.

Газета заснована
29 квітня 1994 року

ЧАСОПИС ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА «ЛЕМКІВЩИНА»

ПРА-ПРАДІДО
Гравюра Василя Мадзеляна

ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ АКЦІЇ «ВІСЛА»

12 червня ц. р. на центральному цвинтарі м. Калуш, поруч із похованими вояками УПА, відбулося освячення пам'ятника жертвам акції «Вісла», які перебували в концтаборі Явожно (Польща). Чин освячення та панахиду провели отець-декан УПЦ КП Григорій Мороз та отець-декан УГКЦ Михайло Бігун. Зворушливі слова про жайливі і трагічні події з життя українців, які відбувалися 1947 року в концтаборі Явожно виголосили: ведуча – завідувача відділу масової роботи Палацу культури «Мінерал» Людмила Кухан, голова Івано-Франківської обласної організації ВУТЛ Степан Криницький, голова Калузької міської організації «Лемківщина» Федір Лабик, голова Калузького товариства «Надсяння» Юрій Соколовський.

У відкритті пам'ятника взяли участь Народний аматорський фольклорно-етнографічний ансамбль пісні і танцю «Студенка», який виконав пісню «Лемківська молитва» (слова В. Хомика), народний ансамбль «Доленька» та інші колективи товариств «Лемківщина» і «Надсяння».

Ідея пам'ятника жертвам Явожно виникла давно. На «Лемківській Ватрі – 2011» у Ждні лемківським товариствам були роздані капсули страдницької землі з місця поховання замучених в'язнів концтабору, три з яких були освячені священниками обох конфесій.

19 серпня 2012 р. в Калуші, біля пам'ятника жертвам депортації українців із Польщі в 1944-46 рр., Ф.Лабик висловив думку спорудити другий монумент, де б можна було захоронити ці капсули. Автором обох пам'ятників став Богдан Коваль. На основі малюнків Б. Ковала архітектор Василь Книш виконав будівельне креслення. 14 червня 2015 р. вийшло розпорядження в. о. міського голови Ігоря Матвійчука «Про оголошення конкурсу громадських проектів». У цьому конкурсі взяло участь і міське товариство лемків, яке подало проект під девізом: «Відродження та розвиток лемківської культури – духовне збагачення калузької громади». В одному із пунктів вказувалося про спорудження згаданого пам'ятника.

Проект оцінили позитивно і виділили кошти в 10 тисяч грн. Місце спорудження меморіалу було погоджене спільно головою Калузької міської організації «Лемківщина», головою мікрайонної станції Братства вояків УПА Степаном Петрашем і директором «Ритуальної служби» Петром Пулішієм. Роботи з виготовлення та встановлення пам'ятника виконало приватне підприємство «Добробуд» (директор Володимир Кузик). Цього року художник Степан Дутчин встановив гранітні плити та виконав напис: «В пам'ять про жертви етнічних українців Польщі під час ак-

Закінчення на стор. 2.

Стефанія ТРОХАНОВСЬКА,
с. Білянка, п-т Горлиці

були Лемки
були гори
були ліси
були простори

пішли Лемки
плакали гори
пропали ліси
зостали лем
простори

Літ.: Церковний календар на 1994 рік.
– Сянок, [1993]. – С.188.

Роман ВАРХОЛ,
с. Зимна Вода під Львовом

Мої батьки
із лемківських Карпат
птахами
з перебитими крильми
припали
до чорнозему Поділля
і сили
набирались від землі,
що колисала
славу Святогора,
воздаючи
за піт і мозолі.

Літ.: Діти кирилиці. Поезії. – Львів,
2015. – С.155.

ХРОНІКА НОВИН

«Повернення» Миколи Горбала

6 вересня о 15.00 год. у Львівському музеї етнографії та художнього промислу (пл. Свободи, 15) відбулася презентація роману Миколи Горбала – письменника-шістдесятника, багаторічного в'язня, громадського діяча, лемка зі с. Воловець Горлицького повіту.

Зустріч із автором організувало правління Львівської обласної організації ВУТЛ.

Т. Радь

Засідання Колегії ВУТЛ

15 жовтня у Тернополі (бульв. Т. Шевченка, 21) проходило 3-тє засідання Колегії ВУТЛ. На ньому були присутні: голова ВУТЛ В.Мулеся; від Тернополя – О. Венгринович, І. Дуда, М. Бабічук; від Львова – С. Майкович, М. Дмитрах, Н. Радь; від Івано-Франківська – С. Криницький, Я. Галик. Раду представляв М. Тиханський з Монастирська. Всього 10 осіб.

На порядку денному стояло п'ять питань: 1. Звіти про роботу обласних організацій за III квартал 2016 р.; 2. Підготовка плану роботи ВУТЛ на 2017 рік; 3. Нова редакція Статуту ВУТЛ; 4. Про використання бюджетних коштів 2016 р.; 5. Різне.

Серед важливих ухвал Колегії були: 1. Статутній комісії зібратися 21 жовтня ц.р. у Львові; 2. Записати в Статуті ВУТЛ чітку організаційну структуру-вертикаль: сільські осередки – міські – районні – обласні організації – Всеукраїнське товариство; 3. Для прийняття нової редакції Статуту провести позачерговий з'їзд ВУТЛ 5 листопада ц.р. в Монастирську; 4. Встановити квоту на позачерговий з'їзд у кількості 25 уповноважених делегатів.

І. Ганцова

Закінчення на стор. 2.

Тернопіль. Панахида біля пам'ятника депортованим українцям. 9.09.2016 р.

Сергій ЛАЩЕНКО, Львів-Чернігів.

ЛЕМКИ – ЯК СИМВОЛ ВИПРОБУВАНЬ І СТІЙКОСТІ

(Чи може дружба з лемківськими організаціями стати в пригоді донецьким патріотам?)

Фестиваль лемківської культури «Дзвони Лемківщини» щороку проходить на Тернопільщині, неподалік від районного міста Монастирська. Не маю лемківських коренів, але намагаюся бувати там щороку. Надто багато матеріалу можна зібрати на тему «українська ідентичність». Багато ідей там народжується. Уявіть собі велелюдний культурний захід, в якому беруть участь десятки тисяч людей. Якихось двадцять років тому ніхто й не повірив би, що такі масштаби святкування можливі.

Хвала тим, хто запустив цей могутній культурницький механізм! Він актуалізує «лемківське питання» і позитивно впливає на формування самосвідомості та розвитку туризму.

ЛЕМКІВСЬКИЙ «ЗЕЛЕНИЙ КЛИН»

Але мушу сказати, що така велика кількість учасників не є випадковістю. На західна частина Тернопільщини є своєрідним лемківським «Зеленим Клином». Порослі лісами пагорби цієї частини області дуже нагадують лемкам рідні краї. Принаймні набагато більше, ніж нагадував луганський чи херсонський степ – а туди також виселяли, хоч і в меншій кількості. На Тернопільщину після війни переселили близько 170 тисяч українців із Польщі, більшість із них були лемками. Вирвані з рідного ґрунту, вони упродовж семи десятиліть докладають героїчних зусиль для збереження своєї ідентичності. Це непросто в умовах розсіяння, проте Бог завжди намагається чимось компенсувати втрати. Зникає рідна говірка, зате зростає авторитет серед місцевого населення. Раніше лемки були тут ніби чужими.

Ще більше їхня «інакшість» відчувається на Сході. Скажімо, лемки, депортовані на Донеччину, Херсонщину та Миколаївщину в неділю намагалися одягатися, як вдома: жінок – у яскравий народний одяг, незвичний для місцевих, а чоловіки носили «буржуйські» костюми, привезені із заробітків у Америці, навіть – капелюхи і краватки. І цим різко відрізнялися від місцевого колгоспного люду. Могли б отак, поступово європеїзувати українців «совків», але ж хіба комуністи таке дозволять? Більшовицькі ідеологи оперативно реагували на виклики часу, врешті-решт зробили все, щоб місцеві люди почали називати лемків... поляками. Ось так! Ударно працювати в ім'я побудови «світлого майбутнього» лемкам дозволяють а, зберігати свою ідентичність – ні.

УКРАЇНЦІ ЗІ ЗНАКОМ ЯКОСТІ

Тепер лемка за мовою не відрізняє від донецького чи тернопільського. (На Сході розмовляють по-російськи, а на Заході – по-українськи). Це водночас і погано, і добре. Погано, бо носіями говірки залишилися лише старі переселенці. Добре, бо є маса змішаних шлюбів. Люди з домашньою лемківською кров'ю так чи інакше вважають себе причетними до лемківства.

Почув думку одного лемка: мовляв, незабаром до 20% населення Тернопільщини генетично буде пов'язане з Лемківщиною. А тому зацікавленню цією темою буде зберігатися. Ось тільки акцент варто перенести із збереження мови, пісень, традицій,

народного одягу, майстерного різьбярства на... лідерство. Лемко – українець із знаком якості. Це представник найзахіднішої гілки українського народу, який просто зобов'язаний бути лідером в усьому. Особливо, якщо ми проголосили, що йдемо в Європу.

ЛЕМКІВЩИНА – СИМВОЛ ВТРАТ,
СТРАЖДАНЬ І СТІЙКОСТІ

Хочемо того чи ні, але лемки давно стали символом страждань. Вони більше, ніж інші етнічні групи дотичні до польського питання. Якщо на Волині українці давали відсіч польським бойовикам АК, то лемки однозначно були великомучениками. Треба дати їм можливість висловитися. Українці тепер, як ніколи раніше, готові слухати. Бо тема, як не дивно, стала набагато актуальнішою. Мабуть тому, що на нашому Сході тепер відбуваються події, дуже подібні до лемківських післявоєнних. Патріотів виганяють із Донбасу і Криму. Вже навіть назва «Україна» стосовно окупованих територій ставиться під сумнів. Хіба не так було на Лемківщині? Подумав про це, коли зі сцени лунала пісня, а в ній були такі слова: «Лемків виганяють з дому на Країну...» То виходить, що Лемківщина – не Україна? Холмщина, Підляшшя – також ні? А чи не подібне капітулянтське мислення породило наші проблеми?

З цього приводу один український політик казав, що донецька проблема породжена нашим ставленням до цього краю як до якоїсь далекої і не дуже потрібної околиці українського світу. Натомість, Донбас це не що інше, як центральна Україна. Східна – це Кубань і Ставропілля. Можна не погоджуватися з таким радикалізмом, але не слід забувати, що й поляки стосовно до українських територій вживають термін «Креси східне», а росіяни весь наш Південь називають «Новоросією». Вони не комплексують, завжди дотримуються наступальної позиції, а нам не дозволяє наша делікатність. Поки що не схоже... Треба оживити в пам'яті деякі сторінки минулого. Зробити це в ім'я нашої єдності. Тепер донецькі зрозуміють і лемків, і холмщаків, і депортованих надсянців.

Не гріх краматорцям чи мариупольцям нагадати той історичний факт, що біженці з тодішнього Холму і Підляшшя (тепер – Польща), які проживали в Самарі, в травні 1917 року вимагали від Тимчасового уряду, «чтобы Холмщина и Подляшье, как исконные русские земли, были выделены из состава земель Царства Польского и присоединены к родной нам Украине». Тоді Україна була ще рідною для мешканців тих територій. Тепер там живуть лише поляки. Може статися так, що незабаром Донецьк вважатимуть своїм росіяни, осетини, буряти... Думаю, цього не хотіли б навіть ті денационалізовані українці, які свого часу підтримували «русскую весну». Не кажу вже про патріотів.

Тому варто шукати нові шляхи. Багато дало б спілкування переміщених із Донбасу з нащадками депортованих із Польщі. Тут досвід лемків, як найбільш організованої етнічної групи українців, може знадобитися.

ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ АКЦІЇ «ВІСЛА»

Закінчення.

ції «Вісла» в 1947 році тут захоронені три капсули страдницької землі з місця поховання замучених в'язнів концтабору в Явожно».

Під цими словами висічені ще віршовані слова отця-декана Григорія Мороза:

*«На ваших могилах хрести похилились
в далекому батьківському краю.
Далеко від нього і ми опинились
у вихорі буремних часів.
Та пам'ять збереже ми зуміли
про вас і про рідний наш дім».*

Висловлюю ширю подяку всім, хто долучився до цієї пам'ятної події!

Федір ЛАБИК - голова Калуської міської організації ВУТЛ.

ХРОНІКА НОВИН

Закінчення.

Засідання Статутної комісії

21 жовтня у Львові (пл. Ринок, 17) проходило засідання Статутної комісії в складі: Василь Мулеса (Перечин), Степан Майкович і Мирослав Дмитрах (Львів), Олександр Венгринович та Ігор Дуда (Тернопіль). Степан Криницький (Івано-Франківськ) був відсутній. Після обміну думками внесені зміни і доповнення в багатьох пунктах існуючого Статуту. Нова редакція приведена до вимог Закону України «Про громадські об'єднання».

Голова і члени Колегії також обговорили документальне забезпечення та організацію позачергового з'їзду ВУТЛ, який відбудеться 5 листопада ц.р. в м. Монастирськ на Тернопільщині.

І. Ганцова

Лемківська пісня з Кошице

22 жовтня ввечері у обласній філармонії лунала українська лемківська пісня. До Івано-Франківська приїхали гості зі словацького міста Кошице – народний аматорський хор «Карпати» та молодіжний оркестр «Музика Ювеналіс». Диригент Левко Довгович уже 41 рік вкладає душу та серце у свій колектив і береже українську лемківську пісню в Словаччині. Присутні щиро дякували за змістовний вечір.

Р. Марцінів

Панахида-реквієм у Бережанах

28 жовтня біля пам'ятного знаку депортованим на вул. І. Франка у Бережанах відбулася панахида-реквієм за душами померлих етнічних українців із Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя та Західної Бойківщини в 1944-46, 1951 рр., яку відслужили священники бережанських церков о. Микола Зоренний (УАПЦ), о. Омелян Легета (УПЦ КП), о. Василь Онешук (УГКЦ), кс. Андрій Ремінець (РКЦ).

Пам'ятник споруджений 20 років тому за старанням товариства «Лемківщина» і за сприянням місцевої влади. Освячений 27 жовтня 1996 р. Це був перший пам'ятник депортованим в Україні, встановлений до 50-річчя депортації українців. Сподвижництво працює тоді займалися Ольга Трач – голова районного товариства «Лемківщина» і голова оргкомітету Богдан Тихий. Автор – львівський скульптор Микола Гайда.

Під час панахиди перед присутніми бережанцями і гостями виступили: о. Омелян Легета, Галина Процив – голова районної організації «Лемківщини», Віктор Зінчук – заступник голови райдержадміністрації, Петро Адамович – заступник міського голови, які ведуть свій родовід від переселенців Лемківщини і Надсяння. Пошанувати пам'ять жертв депортації також прийшли Василь Білик – голова Бережанської районної ради, Олег Захарків – заступник міського голови Бережан, Олена Мельничук – начальник відділу культури, туризму і релігій райдержадміністрації.

На завершення панахиди-реквієму присутні заспівали урочисту пісню «Гори наші». Тетяна Трембала презентувала перші примірники книжки «Пісні з Лемківщини».

Г. Процив

Ніна ОЛЕНЯК, м. Бучач

НЕВИГАДАНИ ІСТОРІЇ. НЕЗАБУТІ ІМЕНА

Щороку в нашому краю на початку серпня сповіщає дзвін про лемківське свято. Урочиста хода, фестивална ватра, благословіння священників, концерти, що тривають два дні, насичують гостей духом радості та незабутніх зустрічей. Але головним із дійств фестивалю є Служба Божа. Молитва за здоров'я присутніх – учасників і творців цього свята. Молитва за переселених у минулому і в теперішньому часі. Молитва за померлих і убієнних минулих і нинішніх поколінь – синів і дочок. Скільки їх, чудових і незабутніх, світлої пам'яті людей, які пройшли тернистий шлях своєї долі і яких варто згадати бодай на короткий час щирої молитви.

Сьогодні, в день Спасу, улюбленого святого в нашому народі, хоч розповісти історію одного священника, якого старше покоління переселенців добре пам'ятає і який розділив долю з нами в тяжкі часи поневірянь.

Дитинство майбутнього отця Михайла Бубняка пройшло в с. Розділля Горлицького повіту на Лемківщині. Його батько Василь служив дяком у парафіяльній церкві с. Вапенне, що славилися і відоме досі оздоровчими купальними водами. Батько був прогресивних поглядів, тому віддав синів на навчання. Старший син Михайло став священником, а молодший Микола – вчителем гімназії й автором математичного посібника.

Михайло вчився у Перемишльській духовній семінарії, де ректором на той час був владика Йосафат Коциловський. Це був єдиний заклад у тодішній Польщі, де могли здобути теологічну освіту лемки-українці.

Його перша парафія була в с. Велика Розтока. Потім були Розділля, Нове Село, Березовець та інші, де презентував себе добрим парохом і проповідником. На той час українська молодь хотіла прислужитися своєму народові і всіляко підтримувала дух патріотизму і взаємоповаги. Чуйною помічницею і добрим другом стала його дружина – львів'янка Олена Онисько, яка народила йому доньку і двох синів. Здається, перед ним стелилася життєва дорога пересіченого священника, яких тоді було десятки. Проте випробування, з якими стикнувся о. Михайло з родиною, показали його силу духу і вірність своєму покликанню.

Під час Другої світової війни отець із родиною повернувся до рідного села, де справляв Богослужіння і де з острахом чекав на «визволителів», які все ближче підходили до села. Отець мав намір виїхати на Захід,

але дружина Олена, яка чекала четверту дитину, наполягала на виїзд в Україну, туди, де виїхала вся її родина. Отець розумів, що мусить їхати туди, куди їдуть його парафіяни. Імось не знала, що тим самим підписує собі і ненародженій дитині смертний вирок.

Спочатку о. Михайло правив в с. Підзамочок, часом у Бучачі. Потім змушений був виїхати в с. Полівці Чортківського району. Радянська влада почала переслідування греко-католицьких священників. Отець залишився без парафії. Додалися й родинні біди. Від післяродової гарячки померла дружина, а незабаром і новонароджений синочок. За короткий час похорони, постійний нагляд із боку влади, страх за дітей вплинули на його здоров'я.

Донька на той час виїхала заміж у Підзамочку і студіювала в Чернівецькому університеті на вчительку початкових класів. Син Богдан навчався у Бучацькій середній школі, а отець із меншим Ярославом залишився в с. Полівці. Згодом виїхав до Болехова на Прикарпатті, а через кілька років – до Дрогобича. Перебуваючи в підпіллі, він у нічний час виконував свої священні обов'язки і як міг допомагав людям і молодим священникам. Його дім на вул. Маяковського, 10 (зараз вул. В. Стуса) став осередком підпільної роботи і зустрічей осіб забороненої конфесії. Незважаючи на постійний нагляд із боку сусідів, доносів і викликів до органів безпеки, домашня церква діяла. Були й обшуки. В один із таких обшуків, вилучили заборонену літературу і друкарську машинку. Енкаведисти з піною в роті кричали, що відправлять отця туди, звідки не вертаються. Його врятував вже поважний вік.

Та цього їм було мало. Кімнату, споряджену під домашню церкву, хотіли зруйнувати. Отець Михайло загородив собою престіл, розвів руки і крикнув: «Побійте ся Бога! Не рушайте святого! Заберайте все, що мам. Лем мою церкву лиште!» І сталося диво. Вражені функціонери відійшли. А знесилений отець прикляк перед престолом і довго молився, витираючи сльози.

Найбільше болю завдавали дітям. Син Богдан, закінчивши середню школу, вступив до Львівського університету на фізичний факультет. Мріяв стати лікарем, але дітей священників-уніатів у медичний вуз не приймали. Та, менше як через рік, за доносом новоспеченого комсомольця, який підкинув йому листівку у валізку, Богдана заарешту-

вали. Тримали в сумнозвісній тюрмі на вул. Лоського. На суді він не визнав себе винним і заявив, що справа грубо сфальсифікована. Його відправили в Сибір, Іркутську область на 10 років каторги. Після смерті Сталіна йому пропонували написати прохання про помилування, та він відповів, що прохання пишуть лише винні. Хворий, але сильний духом, Богдан поступив у Донецький гірничий інститут. Повертатися додому із заслання не було можна.

Молодший син Ярослав мріяв стати філологом, писав вірші, добре знав методику і стилістику української мови. На вступних екзаменах мав вищий бал за інших, але його не прийняли. Коли, несправедливо ображений, пішов до ректора вясняти, той грубо відповів: «Знаєш, з якої ти батьки? Іди вон, інакше вызову милицію!» Ось так ламали непокірних.

Завдяки своєму гірському духу і вродженому талантові родина отця вчилася, мужніла і розросталася. Батько мав спокій тільки тоді, коли збиралася вся родина, а милі розмови і спогоди зігрівали душу і спонукали серця битися в одному ритмі. Були в нього друзі-священники, їх єдності та довірі можна було позаздрити – отці Дацько, Тимчишин, Юстин.

Євгенія Бубняк була першою вчителькою багатьох поколінь односельців у Підзамочку та Підліссі. Мало хто знав, що вона вчилася в Школі сестер-василіянок у Львові, а згодом у гімназії. Мала Євгенія вітала квітами митрополита Андрея Шептицького, який завітав до них. За це отримала від влади великий торт.

Мій чоловік Ярослав Оленяк був першим внуком о. Михайла. 1972 року на св. Дмитра в Дрогобичі, в його підпільній церкві, ми взяли шлюб. Отець Михайло помер 1976 р., але його домашня церква діяла і далі.

Світлі спогади про добру родину, яка пройшла тернистий шлях своєї долі. Родинні традиції заклали чудовий плід українства, патріотизму, освіти й освіченості. Серед правників – викладачі, економісти, літератори, музиканти, перекладачі. Зять і невістка збагачили рід. Професор М. Гончар – лауреат премії Сороса в галузі хімії та генетики, а незабутній В. Керницький – журналіст, загинув у травні 2015 р. в АТО на Донбасі.

Дякуємо їм, що вони перебували з нами колись, спогади про них зігрівають наше серце. На світліх Небесач ми зустрінемося разом. Дай, Боже, доброї долі новому поколінню дітей нашої любові України.

БУЛИ ГОСПОДАРЯМИ – СТАЛИ ЖЕБРАКАМИ

Свідчення лемкині, депортованої у 1945 р. зі с. Верховні (тепер Верхомля Велика), повіт Новий Санч, воєводство Краківське.

Ми відзначаємо 70-у річницю депортації українців з етнічних земель Лемківщини. І знову на очі наворачуються сльози, а в жилах холоде кров, коли згадує про наше переселення. Мої батьки – Микола Дзюбінський і Антоніна Дзюбінська, на той час мали шестеро дітей: найстаршому з яких було 18 років, а найменшому – 3 роки. Мені було 14 років, тому я добре пам'ятаю ту, як інколи називають, «добровільну евакуацію». Хіба можна було добровільно покинути чималий маєток, який ми мали у своїй власності? Наша родина володіла 408 кв.м житлового будинку, 612 кв.м стодоли, 294 кв.м стайні, крім того – сад, 28 га землі, в т.ч. 18 – орної, 10 га лісу, луки, весь різничий інвентар (молотарка, керат, млинок для зерна). Хіба легко було залишити все найміе моїми батьками, дідами, прадідами?

На Йордан 1945 р. в село прийшла Червона Армія. Уповноважений провів агітаційну роботу з переселення наших людей в УРСР. Але ніхто не хотів виїжджати. Тому радянські комісари нас виразно попередили: не хочете добровільно, то поїдете примусово! Та ще й польські банди постійно нас тероризували.

Пригадую, як одна польська банда вночі напала на мого стрийка, який мав у селі магазин. Всіх членів сім'ї поставили в одній кімнаті під стіну, спрямувавши на них дула автоматів, і тримали до тих пір, поки не повантажили на сани і фіри весь товар із магазину і майно з хати. Стрийка дуже побили і примусили, разом із моїм братом Антоном, відвезти все награбоване до лісу, де бандити мали свою базу. Такі напади повторювалися дуже часто, поки зі села не виселили всіх людей.

У травні 1945 р. дійшла черга виселення і до нашої родини. Відтоді продовж усього мого життя болісний спогад про цю подію залишився страхітливою подією. Нас примусили покинути все, до чого звикли, що любимо, що було рідним і дорогим. Пригадую, як це відбувалося. Привезли нас на станцію в Новий Санч і повантажили в товарні вагони по дві сім'ї в

кожен. Наша сім'я – 9, друга – 13, всього 22 особи в одному товарняку. В наступному вагоні везли худобу, яку вдалося забрати. Везли нас цілий місяць, бо з фронту поверталися ешелони переможців. Тому на станціях простоювали по кілька днів. Люди вже не мали що їсти, а худобу годували оберемками сена і соломом, посліхом висмиканими з придорожніх скрит. Інколи вдавалося вмовити машиніста зробити зупинку біля копиць у полі, щоб вхопити якийсь оберемок сена худобині, яка ревла з голоду.

Нам було дуже страшно, адже ніхто не сподівався, що будемо так довго їхати. Коли нас вивозили, то обіцяли, що переселять на Західну Україну, на місце, звідки поляків вивезли на наші маєтки в Польщу. Але, як виявилось пізніше, нас обдурили. На границі в Хирові нас затримали на три дні, начебто для перевірки документів, а за той час переписали напрям переселення і повезли аж у Ворошиловградську область. Ми не знали, куди нас везуть. Здавалося, що на кінець світа. Ходили чутки, що в Сибір. На всіх станціях поїзди стояли по кілька днів.

Коли, нарешті, прибули на кінцеву станцію Дебальцево Краснодонського району, люди вжахнулися: навколо були якісь чорні гори і пустеля, без жодного сліду людської присутності. Почалася паніка: люди почали плакати і кричати. А коли під'їхали якісь урядовці й наказали вивантажуватися, – всі відмовилися це робити й позачинялися у вагонах. Але згодом прибула озброєна міліція і НКВД, які порозбивали вагони, забрали всіх наших чоловіків і повезли кудись. Як виявилось потім – у район. А безборонних жінок із дітьми посадили у вантажівки й розвезли по селах...

Нас, 17 родин, привезли в село Дубровка і розвантажали на колгоспному дворі. Але хат тут не було, місцеві селяни жили в землянках, тому й не видно було ніякого поселення. Єдиний віцілілий будинок виднівся поруч колгоспного двору, в ньому містилися клуб і магазин і підвалі. Опинившись під голим небом посеред двору, зо дві сотні розгублених і зляканих жінок і дітей були геть ошелешені, не знали, що діяти. Та поволі почали підходити

місцеві мешканці, стали заспокоювати нас, нагодували і запропонували поселитися всім у тому єдиному будинку. Згодом повернулися чоловіки і почалося наше нужденне життя на цьому дикому, пустельному місці.

Ми прожили в Дубровці цілий рік, працювали в колгоспі. Влітку 1946 р. почалася велика посуха, не було врожаю. Прибульцям, рятуючись від голодної смерті, довелося продавати рештки свого майна та худоби. Ночами вони почали тікати товарняками на захід України, з надією повернутися додому. Однієї осінньої ночі і ми зважилися на втечу.

Місцева влада повідомила про втечу всі залізничні станції. Втікачів почали вилловлювати. Так сталося і з нашою родиною. У Фастові під Києвом нас затримали і три дні допитували й перевіряли. Зглянувшись на занепаłego тілом і духом батька, нещасну матір з однорічним дитям на руках і п'ять пар голодних очей, посадили на пасажирський поїзд і дозволили їхати до Бережан. Там осіла наша рідня, що втекла з Полтавщини.

Проте житла тут вже не було. Батько сам довго шукав місце, де б ми могли оселитися. Так восени 1947 р. ми опинилися в Рогатині, де мешкали наші односельці – сім'я Русиняків. Біля міліції стояв зруйнований будинок, у якому ми, разом із сім'єю Бендиків, підремонтували по одній кімнаті й так у холоді перезимували. Допомагали сусіди і просто добрі люди. Старші віком ходили заробляти харчі в одноосібників. Але в 1948 р., коли почали організовувати колгоспи, ми знову потрапили в дуже скрутне становище. Заробляти вже не було в кого, а влади до нас не було жодного діла: ні житла, ні якоїсь допомоги. Лише в 1949 р. за все майно, яке ми залишили в Польщі, а потім у колгоспі на Сході, нам виділили стару двокімнатну хату.

Ось такою була наша «добровільна евакуація з компенсацією майна».

Навіть через 70 років після такого злочинного виселення, майже півмільйона українців із рідних земель до УРСР, ніхто не визнав нашої кривди.

Іванна ДЗЮБІНЬСКА,
м. Рогатин.

НАШІ ЮВІЛЯРИ – видатні лемківські діячі

- Вересень**
- 180 – Сильвестр СЕМБРАТОВИЧ** (*3.09.1836, с. Дошниця, п-т Ясло +4.08.1898, м. Львів) – церковний діяч, письменник. Архієпископ Львівський, Митрополит Галицький (1885-98), кардинал (1895). Віце-маршалок Галицького Крайового Сейму.
- 150 – Дмитро ХИЛЯК** (*21.09.1866, с. Більцарева, п-т Новий Санч +10.10.1955, м. Золочів, Львів. обл.) – священник, громадсько-політичний діяч. Служив у с. Ізби (1901-47). Один із засновників Руської Народної Республіки у Фльоринці (1918-20).
- Жовтень**
- 50 – Юрій ТИМА** (*29.10.1966, м. Тернопіль) – громадсько-політичний діяч. Член УГС (1988-90). Голова Тернопільського обласного комітету УНА (1992-94). Народний депутат України (1994-98). Голова Всеукраїнської громадської організації УНА-УНСО (з 2003). Походить із лемківської родини.

ПЕРЕСЕЛЕННЯ ЛЕМКІВ ІЗ ПОЛЬЩІ ДО ВОРОШИЛОВГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Згідно постанови бюро Ворошиловградського обкому партії та виконкому обласної ради «Про розселення колишніх польських громадян на території Ворошиловградської області» (липень 1944 р.) передбачалося розмістити переселенців у 12 районах області в сільській місцевості.

Згідно списків, складених у Польщі, до Ворошиловградської (тепер Луганської) області з квітня до вересня 1945 року прибули 23 ешелони, які привезли 6 663 особи. Усі ці ешелони прибули з Краківського воєводства з різних повітів-районів. Із Горлицького повіту переселенці були зі сіл: Снітниця, Чорна, Вапенне, Мадина Велика. З Ясельського повіту – зі сіл: Дошниця, Скальняк, Гальбів, Березова, Фолуш, Воля Цеклинська, Явір'я. З Ново-Санцького повіту – зі сіл: Мохначка Нижня, Мохначка Вишня, Зубрик, Верхомля Велика. З Ново-Торзького повіту – зі села Біла Вода, а з Кроснянського повіту – зі сіл: Ріпник, (Одрехова). Станціями призначення у Луганській області були Ворошиловград, Ровеньки, Бразоль, Новий Айдар, Лисичанськ, Старобільськ, Должанська, Верхня Дуванка.

Із цих станцій переселенців розвозили по селах 12 районів області: Олександрівський, Білокураїнський, Старобільський, Ровеньківський, Успенський, Станично-Луганський, Новоайдарський, Боково-Антрацитівський.

Починаючи з червня 1946 року, кількість сімей зменшилася. Станом на 13 вересня 1946 року з області вибуло 639 сімей, і тільки 68-м Радою Міністрів (УРСР) був наданий дозвіл на виїзд. Місцевій владі було заборонено надавати будь-які документи на переїзд до західних областей України.

У Постанові виконкому Ворошиловградської обласної ради від 12 жовтня 1946 року «О неотложних мерах по хозяйственному устройству украинского населения, прибывшего из Польши на территорию Ворошиловградской области и работе среди них» відзначалося про передачу переселенцям будинків (колишніх) німецьких колоніях і вільних будинків із фонду сільських рад, колгоспів. Повинні були закінчити будівництво будинків і зробити ремонт старих у цих колгоспах. Протягом 30 днів після прибуття переселенців треба було надати їм присадибні ділянки, а також побудувати в першому півріччі 1946 року 1 844 будинки. Передбачалося, що переселенці, об'єднуючись у будівельні бригади, самі будуть ремонтувати і будувати собі житло з оплатою трудової у колгоспі. Головна мета цієї Постанови – організація колгоспів із переселенців та їх реєстрація в місцевих органах. Заборонялося самостійно виїжджати сім'ям переселенців у інші райони – їх треба було повертати на вказане місце проживання. Також треба було рішуче вести боротьбу з куркульськими антирадянськими елементами серед переселенців.

У районах області передбачалося надавати сім'ям переселенців за кожен залишений гектар по 30 кг ярових культур, 30 цнт картоплі, 12 цнт сина.

Як же виконувалися усі рішення на місцях прибуття переселенців? Краще за все скажуть архівні документи, у першу чергу протоколи, інформації, акти обстеження умов проживання: «В Новоайдарському районі у непристосованих для проживання приміщеннях живе 10 сімей, в Олександрівському – 7, в Успенському – 11, у Білокураїнському – 10». «У Лисичанському

районі до цього часу частина сімей живе у землянках: у колгоспах ім. Ворошилова – 5, ім. К.Маркса до хворої туберкульозом поселено три сім'ї із 19 осіб (17,5 кв.м), в іншому домі (25 кв.м) розміщено 5 сімей у кількості 24 особи». «Червоний Борець» – у кімнату площею 12 кв.м вселені 11 осіб (сім'я). «У Білокураїнському районі (с. Лізине) в одну кімнату 6 кв.м вселена сім'я із 9 осіб, із яких 7 дітей».

Земельними ділянками наділено тільки 643 господарств переселенців, або 48,2%, із 199 безкорівних господарств надана допомога в обзаведенні молодняком тільки 34 господарствам. Із повідомлення голови виконкому Білокураїнської райради дізнаємося: «Прийнято 31 господарств кількістю 150 осіб, які розміщені на території шести сільських рад, у восьми колгоспах... Передано їм лише 14 будівель, 12 сімейств живуть на квартирах».

В акті обстеження від 10 листопада 1945 року переселенців у селі Вєлика) Ольховка Станично-Луганського району відмічалось, що сім'ї розселені по одній кімнаті, незалежно від чисельності. Будинки не мають вікон зі склом, худоба теж не має приміщення та кормів. Присадибні ділянки (12) не були надані, кошти на будівництво не виділялися. Сім'ї переселенців одержали лише два рази – сінь, сірники та керосин, картоплю дали гнилу, мерзлу. Половина дітей у школу не ходять, бо не мають теплої одягу та взуття.

Працювати дорослі переселенці мали змогу тільки в колгоспах і радгоспах у сільській місцевості. Була змога навчатися на курсах трактористів, комбайнерів, а потім працювати в МТС. Адаптація була дуже важкою. Більшість переселенців не витримала і за всяку ціну переїхала до західних областей України.

У звітних документах кількість переселенців постійно змінювалася. Так, на 1 квітня 1946 року значилося 1 348 сімей, а на 1 січня 1947-го – вже 669 сімей чисельністю 2 932 особи. В документі засвідчено, що будинки отримали 454 сім'ї, а присадибних ділянок – 669, під будівництво відведено 163 земельні ділянки. 3 переселенців були створені шість нових колгоспів, до складу яких увійшли 292 сім'ї. 16 сімей працювали у промислових організаціях.

На кінець 1947 року у звітах про виплати компенсацій переселенцям є дані тільки про 477 сімей. Судячи з архівних документів фінансові розрахунки тривали ще у 1948-50-х роках. Частина сімей одержала часткову компенсацію за майно, що вони залишили у Польщі. В колишніх німецьких колоніях переселенці самі, за свої кошти ремонтували, а потім сім'ями допомагали один одному будувати будинки.

Майже всі, хто залишився у Луганській області, пішли працювати в колгосп. Діти теж працювали в колгоспах. Грошей не платили, на трудові давали зерно, овочі та інші продовольчі товари. Паспорти переселенці отримали тільки наприкінці 1960-х років. Більшість дітей одержали лише початкову освіту або закінчили семирічку. У багатьох не було змоги одержати вищу освіту.

Переселенці пристосувалися до нових для них реалій життя. (Однак) не забували свою мову, пісню, традиційне вбрання, народні промисли, релігій, усвідомлюючи себе частиною українського народу.

Літ.: Лемки на Луганщині: сторінки історії і культури. Кривозав'язкий нарис. Укладач О. В. Манятіна. – Луганськ, 2012. – С.10-11.

«МИКОЛАЙ» У ПОЛТАВІ

Цікава історія дзвону, який лемки привезли з Карпат (с. Кам'янка повіт Сянік) на Полтавщину – свою нову батьківщину. Цей диво-дзвін вагою 480 кг на ім'я «Святий Миколай» (бо кожен дзвін мусить мати своє ім'я!) переходили в Зінькові. Він лежав закопаний у садку однієї зі садиб переселенців до 1982 року.

Був відлитий 1927 р. у Вашингтоні – американській столиці, лемками-заробітчанами, потім подорожував океаном і вдруге – на Полтавщину. Полтавські лемки, яких насильно привезли сюди, мріяли побудувати свою церкву, щоб зі дзвіниці їх кликав величний голос дзвону. В радянські часи – це було нереально.

В обласному центрі, після сумнівного 1917 р., на цвинтарі, діяла невелика православна церква. Через відсутність більшого храму в Полтаві, він став Свято-Макаріївським

кафедральним собором. Лемки вирішили подарувати його цьому соборові. Тим більше, що про таємницю дзвону довідалося партійне начальство і хотіло віддати його на переплавку. Архієпископ Полтавський і Кременчуцький Феодосій, свята людина, – цей дар із вдячністю прийняв.

Дзвін підіймали на дзвіницю сходами: чотири чоловіки спереду і ще чотири піддавали ззаду. Відтоді всі лемки-переселенці вінчалися, хрестили дітей та відспівували рідних у цьому храмі. Лемківський дзвін – найбільший у Полтаві. Сьогодні в унісон з іншими дзвонами, він повідомляє про радісні та сумні події.

Полтавці поважають лемків за працелюбність і добросердечність.

Микола ТКАЧИК,
м. Зіньків.

Андрій ЛИМИЧ

*Ти в Небо пішов, ніби в розвідку,
– як там у небі?
Солоні і світлі, мов душі, сумують віки.
Чи знаєш ти, як нам? Існуємо
тиждень без тебе.
Торкнутися б ніжно твоєї живої
руки...
Вона – як місток поміж темними
прірвами світу.
А промінь від серця – стеблина від
свічки, тремтить.
Усе, що було як божественне втілення
світла,
Здиміло у полум'ї смерті, згоріло,
горить!*

Неоціненної втрати зазнали громадські організації – «Всеукраїнський фонд Роду Лимич» і Всеукраїнське товариство «Лемківщина». 23 липня 2016 р. на 65-му році життя трагічно і передчасно пішов із життя глава Роду Андрій Іванович ЛИМИЧ.

Андрій Лимич народився 18 листопада 1951 р. в с. Довгий Міст Красноярського краю. Закінчив Красноярський медичний університет. Як фахівець працював у медичних закладах Росії та України, останні роки – приватним лікарем-рефлексотерапевтом у м. Рівне. В Україну А. Лимич приїхав у 1982 р., аби дізнатися про походження прізвища Лимич і знайти свій рід. Його батько і дід походили зі с. Гарячківка на Вінничині. Талановитий лікар, очільник великої родинної організації досягнув унікальних результатів своєї праці, за що йому назажди вдячні тисячі пацієнтів і родичів.

Скрупульозно він почав досліджувати родовід Лимичів у 1995 р., а в жовтні 2000 р. організував Перший Всеукраїнський з'їзд Роду Лимич у Рівному і став головою першої в Україні громадської родинної організації «Всеукраїнський фонд Роду Лимич». Далі ним було організовано і проведено ще три родинних з'їзди на Львівщині, де проживає більша частина роду, потім у Хорватії (2008 р.) – на історичній прабатьківщині давнього князівського роду.

Рід Лимичів став для нього джерелом невичерпної енергії, якою він жив і віддано любив життя усім своїм серцем. Його слово завжди було лікувальним, магичним, філософським, психологічно правильним і зрілим. Його дії викликали подив, захоплення і позитив. А. Лимич був сповнений природною силою волі, його загартований і природний дух був здатний на ризик, на подолання будь-яких перешкод заради досягнення мети. За його ініціативою, проектами і матеріальним втіленням встановлювалися родинні символи

ли «Корінь роду Лимич» (Лікоть, 2000), «Долга роду Лимич» (Гарячківка, 2003), «Знак роду Лимич» (Рівне, 2003). Невгамовний дослідник Роду з великою любов'ю посадив і виростив могутнє родове українсько-хорватське дерево, сам переписав імена і прізвища понад п'яти тисяч рідних, сам накреслив сімейні схеми, сам знайшов і зв'язав разом усі покоління, починаючи від першопредка Елема (944 р.) дотепер.

Свій найдорожчий скарб – дослідження з генеалогії та історії свого Роду, він мав подарувати нащадкам у вигляді родової книги «Ми – Рід Елеми».

Кожний, хто спілкувався з А. Лимичем, вражався його ерудицією, знаннями, здатністю аналізувати і творити. Його люблять тисячі людей. Несхожий і нетиповий стосовно вчинків і прагнень, він дивував, підштовхував, направляв, йшов за межу. Його серце носило в собі українця – від батька, румуна – від матері й хорвата від походження роду.

20 років свого дивовижно енергійного життя він присвятив своєму родові. Це його подвиг! Планів на майбутнє у нього було багато. Своім життям він доводив, що людина може досягти найвищих рівнів розвитку, коли прагне консолідації родин суспільства.

28 липня в останню путь провели свого главу представники роду Лимич із багатьох областей України, друзі та знайомі. Прах Андрія Лимича – великого князя Андримира, був захоронений сином Максимом і членами Хорватського товариства «Святого Юра» біля саркофага першопредка Елема в м. Поліца, Хорватія. Таким було його побажання.

Царство Небесне та земля пухом дорогій нам людині. Вічна йому пам'ять, безмірна і найвища людська подяка і пошана.

Анна Лимич-Войнарович – письменниця, член Колегії ВУЛЛ.

СПОГАДИ ДИТИНСТВА

Хочу поділитися своїми спогадами, що мені залишилися в пам'яті, а також із розповідей моїх батьків, яких вже немає в живих. Батько – Петро Михайлович Сметана, мати – Анна Василівна Сметана з Телишаків. Ми жили дружною сім'єю в с. Злоцьке, повіт Новий Санч, воєводство Краківське.

В нашій родині було 11 дітей. Діти – дочки: Стефанія (1925 р.), Марія (1931 р.), Емілія (1933 р.), Катерина (1941 р.); сини: Іван (1929 р.), Михайло (1938 р.), Семен (1945 р.) – появився на світ у дорозі, на платформі поїзда. Остання дочка Зіновія (1949 р.) народилася вже в Україні, в м. Копичинці.

У серпні 1939 р. згоріла наша дерев'яна хата. Від неї залишилася лише купа попелу. А через три тижні почалася війна. Можна уявити собі, в якому становищі ми опинилися. Жити не було де. Якійсь час перебували в стодолі, а потім поселилися в порожню стареньку хату, де ніхто не проживав. Там батьки помирали, а дітей забрали на роботу в Німеччину. Жили в цій хаті доти, поки не збудували своєї. В 1941 р. народилася я – дев'ята дитина. Ще троє дітей в нас померли до мого народження.

В 1943 р. батьки збудували нову хату, проте жити в ній довелося недовго. Була весна, травень 1945 р. квітував на повну силу. Люди сіяли і сажали. Саме в цей час прийшла страшна звістка про переселення. Пам'ятаю сльози моїх батьків: їм було тяжко лишати рідну хату і все, що придбали за свій вік і їхати в невідомий край. Але вибору не було. Нас примусили виїжджати. Транспорту не дали. Хто мав коня і віз, той брав, крім дітей, ще й продукти. Нас було шестеро дітей, одяг і трохи продуктів. Більше не могли взяти. Зібрали нас на залізничній станції в Новому Санчі. Там пробули біля двох тижнів під голим небом, аж поки не набрали людей на цілий ешелон. Приїхали в Кросно. Там поїзд заїхав у тупик,

де знову стояли більше як два тижні – голодні і холодні.

Хто мав якусь худобину, то виганяли пасти, але поляки наших людей били, а корови забирали. Аж 12 липня 1945 р., на самого Петра, нас перевантажили на російський ешелон і повезли на Схід.

Через два, здається, місяці привезли в Ново-Українку Кіровоградської області. Там також простояли більше тижня. Ніхто не спитав нас, чого ми туди приїхали? Пізніше приїхали з колгоспу вози, запряжені волами, і нас забрали в село за 18 км від станції. Поселили в хаті, де жили жінка, невістка і двоє хлопців. Вони прийняли нас гарно, дали їсти і відпочити. Так у них ми перезимували.

Навесні голодного 1946 р. коровами вирушили на Захід, ближче до кордону і до рідних, про яких ми довідалися в дорозі. В травні приїхали у Великі Борки під Тернополем. Трохи перебули в знайомих і переїхали в с. Чагарі до тітки Марії Ковальчик. В них вже осіли три сім'ї, а ми були четвертими. Сорок осіб жили в одній хаті і варили їсти на одній кухні. Майже рік, ми перебували в 5-х хатах. У 1946 р. була посуха, нічого не вродило. Не мали ні зерна, ні картоплі.

Наш тато був майстер на всі руки, вмів мурувати, пічки ставити, бочки робити. Дякуючи тому, трохи заробляв і ми вижили. Навесні 1947 р. тато поїхав коровами в Монастирська і заміняв одну корову за центнер кукурудзи. Таким чином ми дочекалися до нового хліба. В 1947 р. вродив гарний урожай і біди з їжею не стало. Старші заробляли на менших.

Тут зустрілися зі своїми родинами і переселилися в м. Копичинці, де проживаємо до сьогоднішнього дня. Пам'ять про пережите не має загинути.

Катерина СМЕТАНА

БІДА В СТАРІМ КРАЮ

Шпаруємо, як можеме,
Хоц і неє з чоґо,
А і мало купуємо,
Бо шытко дороґо!

А і грошы маме мало,
Бо откаль іх брати?
Кому здавна ся остало,
Тот іщы богатий.

Кто ма кого в Америці,
Ци жену, ци діти,
Тому іщы на тім світі
Покус ліпше жыти.

Бо му пришлют пару центів –
Жычати не мусит.
Жыдам не платит процентів –
І так біду дусит.

Вшыткы іншы то бідуют
І ідят без соли ...
Вера-Боже, не жартую,
Бо ест так хоц-коли.

Гнеска газда, што ма ролю,
Як тиж не ма збоку,
Зерна ледво му выстарчыт
До нового року.

А і такій, што ма стайню
Повну і обору,
Ходит босо, бо не має
Пят злотых – на скору!

А хоц продаст кельо овец,
Теля або быка,
За ти грошы – ледво-ледво,
Дзюры позатыкат!

Купит того, купит сесе,
Приодіє діти,
А до хыж іщы принесе
Довгы заплатити!

Жыдам – за сіль і за дуган,
За мыдло і ниткы.
І юж пішли пінязикы.
До грайцаря – вшыткы.

Сват.

Літ.: Карпатурській Календарь Ваня
Гулянки на 1932 годъ. – Cleveland, O.
(1931). – С.137.

ПЕРЕЗЕРАМЕ СТАРИ ЗНИМКИ

Народна ноша в лемківскім селі Шлях-
това, повіт Новий Торґ. На знімці: Сте-
пан Шах зо женом і братаницьом. 1937 р.
Літ.: Степан Шах. Між Сяном і Дунай-
цем. Спомин. Ч. 1. – Мюнхен, 1960.

Лемківски дівчата зо села Білцарева,
повіт Новий Санч в святачних
строях. 1937 р.

Літ.: Lemkowie na Dolnym Slasku – w-
zoraj, dzis, jutro? / Folder. Tekst: Jerzy
Starzynski. – Legnica, [1998].

Роман ВАРХОЛ

Писала яр
зелени вершы,
майовым пташком
щчебетала –
на грядці
біли хризантемы
вішчуют зиму
гнес.

Ту веце
юж неє
Дунаю,
до моря
не плынут

кораблі...
По двараз,
по трираз
ту стают
на тоты
на самы
на граблі.
Сут млинськи
камені
юж в раю
(сам Петро
обертат іх
святій),
бо ту
веце неє
Дунаю,-
реґоче ся
фрас

волпватий.

Бескиды –
то зелена
кырилиця
што жыє
в снах,
смереках
і ялицях.

Лем осын приде,
сто ворін
пасе оріх –
дивакуватий Дідо.
Літ.: Діти кирилиці.
Поєзії. – Львів, 2015. –
С.167, 168, 185, 188-189.

Лемківски народни пісньи

Од редактора!

На позір диригентів, керовників
хорів, сьпіваків-фахівців і аматорів!

Не раз спотыкав ем в книжках, выданих
в Україні, Польщы ци в Гамериці тексты
знаних лемківских сьпіванок. Іх записували
і редагували поважни фольклористы і му-
зыкознавці. Барз мі прикро, же находжу
там купу мовних блудів, котры затим бы-
ли озвучени зо сцени. Слухач не надто ся
пренимат тым, што сьпівають, а лем як сьпі-
вають. Прото маме дбати за чыстоту нашой
материньской мовы (языка, бесыды, гвари,
говірки, діалекту, – як кому ся подабат)!

Не ужывайме україньско-москальського
суржыка в штоденній бесыді а лемківско-
польско-україньской мішанины в пісенній на-
родній творчости.

Од зышлого №4(103) друкеме поправлени
слова пошырених лемківских пісень. Знам,
же акуратний чытач найде і ту омылку, лем
преконаний, же іх буде меньше.

ЧОРНА КУРА

Як ишов я з Доброчына додому,
зашла мені чорна кура дороґу.

– Іди-іди, чорно куро, додому,
не заваджай, не заваджай по дорозы
нікому! (2 р.)

Як ишов я з Доброчына до Хусту,
нашов ем я вышываную хустку.

Ой, ци мила, ци не мила ей шыла,
лем бы она, лем бы она вышываную
была. (2 р.)

Як ем ишла вчера-гвечер з паньского,
споткала-м там по дорозы милоґо.

Так ня стискав і притискав до себе:
– Ци ты підеш, ци ты підеш, драґо душо,
за мене? (2 р.)

ТОМУ КОСА ДОБРИ КОСИТ

Тому коса добрі косит,

Кому мила істи носит; гея-гой!

І мені бы так косила; гея-гой,

І мені бы так косила,

Коли б мені мила істи носила!

Там на горі пняк дуплявий,

А мій милий кучерявий; гея-гой!

Кучерикы на ним скачут; гея-гой,

Кучерикы на ним скачут,

Кари очка за ним плачут; гея-гой!

А мій милий – не лінивий,

Купив собі гребін кривий; гея-гой!

Кучерикы розчесати; гея-гой,

Кучерикы розчесати; гея-гой,

Штоб не были пелехати; гея-гой!

А я добрі, добрі ся маю,

На горбочку хыжу маю; гея-гой!

Хыжу маю на горбочку; гея-гой,

Хыжу маю на горбочку,

Серед села фрайрочку, гея-гой!

ЖЕРТВОДАВЦЫ на Лемківску церкву Вознесєня Господнього в Тернополи

за лютий-червен 2016 р. (в грн.)

Громады, заклады, організації	Кифор, родина, с. Гута Монасти-	
Тернопільська обласна державна	риського р-ну –	500
адміністрація –	Колодійчук Іван –	500
Товариство «Надсяння»,	Колодійчук –	500
м. Тернопіль –	Корвач Любомир –	500
Парафіяни Лемківської церкви	Спяк Михайло, м. Бережани –	500
з Івано-Франківська –	Спяк Микола –	500
Товариство «Лемківщина»,	Спяк Петро –	500
м. Івано-Франківськ –	Чайковський Адам –	500
Товариство «Лемківщина»,	Юзва Олександра –	500
м. Борщів –	Войтович Марія М. –	400
Товариство «Лемківщина»,	Дольна Марія –	400
м. Підгайці –	Тройчак Іван –	350
Товариство «Лемківщина», м. Бучач –	Коруц Ганна –	310
Товариство «Лемківщина»,	Бендери Олеся і Василь –	300
м. Тербовля –	Данилишин Іван –	300
Приватни особы	Дзюбінський Степан –	300
Тройчак Марія –	Козловський Олександр –	300
Лакомил і Кирилів, родини –	Криницький Володимир –	300
Лісняк Володимир –	Мельник Тетяна –	300
Джула Іван –	Фармович Оксана –	300
Кітик Володимир –	Хованець Володимир –	300
Панцьо Іван –	Фуджак Дарія –	250
Смеречинський, родина –	Гайда Наталя –	200
Солтисьяк, родина –	Граничний Ярослав –	200
Брян Марія, м. Монастириськ –	Жмуд Марія –	200
Фалатович Іван –	Маринюк Григорій, м. Ходачків –	200
Бабій Марія –	Оліяр Іван –	200
Барна Микола, родина –	Прус Леся –	200
Владика Іван –	Савка Степан –	200
Войтович Борис –	Спяк Павло –	200
Войтович Костянтин –	Страхоцька Марія –	200
Войтович Олег –	Тхорик Михайло –	200
Ганилюх Ігор –	Ядловський Стефан –	200
Комара Іван –	Яциковська –	200
Попик Надія –	Ванько Максим –	150
Роговський Роман –	Антонюк Дарія –	100
Слюсарчук, родина, м.Зборів –	Водницька –	100
Ткачук Слава –	Ворона Михайло –	100
Тройчак Іван та Ірина –	Ігнатюк Анна –	100
Буняк Ганна –	Курило Ганна –	100
Фалатович Світлана –	Ляховська Анна –	100
Хортик-Царькова Стефанія –	Могила Марія –	100
Турко В. Г. –	Палюх Галина –	100
Шевчук Борис –	Рубіс Ольга –	100
Базяк Дарія, м. Самбір –	Сарлос Леся –	100
Криницькі Люба і Міля –	Хрін Степан –	100
Бек Володимир –	Яцюк Тереза –	100

Лемку! Маш бесыдувати, гварити, мовити, повідати, радити, речы, гадати. Втовды лем будеш собом і шанувати Тя будут Люде.

«Дзвони Лемківщини» -

часопис Всеукраїнського Товариства «Лемківщина»

Наша адреса:

46001, м.Тернопіль, бульв. Т.Шевченка, 21, тел. 52-29-93.

E-mail: lemko_ter@ukr.net; www.Lemky.org.ua

Реєстраційне свідоцтво ТР 145

Тираж 1000 прим. Обсяг 1 друк. арк. Друк офсетний.

Підприємець Старух С. Є., м.Тернопіль, вул. Лукіяновича, 8. Тел. 42-52-13. E-mail: manager@vdruk.com

Редактор Ігор ДУДА

Редакційна колеґія:

Василь МУЛЕСА (Закарпаття), Олександр ВЕНГРИНОВИЧ (Тернопіль),
Степан КРИНИЦЬКИЙ (Івано-Франківськ), Степан МАЙКОВИЧ (Львів).

Комп'ютерна верстка - Тарас ВАШКІВ.

Висловлені авторами думки можуть не співпадати з позицією редакційної колеґії.

Відповідальність за достовірність фактів несе автор публікації.

Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати тексти.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.